

Betænkning afgivet af Social- og Indenrigsudvalget den 18. juni 2020

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om socialtilsyn

(Indførelse af ret til overvågning og støtte i forbindelse hermed om natten for unge, der modtager hjælp efter § 95, stk. 3, i lov om social service i form af et kontant tilskud)

[af social- og indenrigsministeren (Astrid Krag)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget. Social- og indenrigsministeren har stillet ændringsforslag nr. 1, og Nye Borgerliges medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 2.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF og NB) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af ministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod det af NB stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (DF og NB) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Venstre

Venstres medlemmer af udvalget noterer sig, at dette lovforslag er et skridt på vejen mod at finde en løsning på overvågningsproblematikken.

V finder, at lovforslaget indeholder en unødigt og diskriminerende aldersbegrænsning, som kritiseres for ikke at være i overensstemmelse med handicapkonventionen. I forlængelse heraf mener V, at det er afgørende, at der indføres en overvågningshjemmel uden aldersbegrænsning. I den forbindelse noterer V sig, at en række aktører på området finder, at det vil være muligt inden for den afsatte økonomiske ramme.

V kvitterer desuden for NB's ændringsforslag om at fjerne aldersbegrænsningen, men da der ikke anvises finansiering hertil, kan V ikke bakke op om ændringsforslaget.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at DF tidligere har foreslået, at man kunne lave en hjemmel i serviceloven, der giver kommunerne ret til at yde overvågning, hvilket har været gældende praksis før landsretsdommen fra 2015, men det har af uransagelige grunde ikke kunnet lade sig gøre.

Forløbet op til dette lovforslag har været en længerevarende kamp. Under både den tidligere og nuværende regering har DF indkaldt ministre til forespørgselsdebat, og den 12. november 2019 debatterede vi emnet i Folketingssalen. Forespørgslen lød: »Hvordan og hvornår vil ministeren løse overvågningsproblematikken og hjælpe de familier, som ikke for nuværende kan få hjælp til overvågning af et familiedlem med indgribende handicap, fordi der ikke er hjemmel i servicelovens § 95, stk. 3, til at yde støtte til overvågning i eget hjem? «

I DF finder vi det vigtigt, at vi får ændret serviceloven, og at vi får indført en hjemmel, således at kommunerne kan vende tilbage til den praksis, der gjaldt før landsretsdommen fra 2015. DF har gjort en kæmpe indsats for at løse denne problemstilling med adskillige samråd, betænkninger og andet i Social- og Indenrigsudvalget, hvor et stort flertal i Folketinget bl.a. skrev, at mulighederne for at finde en løsning på problematikken om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 95 om overvågning ikke var udtømt, jf. betænkning over L 150 Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, folketingsåret 2016-17.

Partierne bag aftalen om revision af servicelovens voksenbestemmelser af 4. november 2016 skrev endvidere, at de finder, at det er af stor vigtighed, at denne problematik bliver løst. På trods af dette er det endnu ikke lykkedes at få rettet op på de uhensigtsmæssigheder, som landsretsdommen fra 2015 har medført. Dommen medførte en justering af den tidligere praksis, hvor der blev ydet støtte til overvågning efter servicelovens § 95 i kommunerne. Dommen fastslog imidlertid, at det alene er timer til personlig og praktisk hjælp i hjemmet, såsom hjemmehjælp, der kan indgå i den samlede udmåling. Dommen har haft stor betydning for rigtigt mange borgere, som grundet deres funktionsnedsættelse ikke er i stand til at tage vare på sig selv, og som derfor har behov for overvågning, fordi de f.eks. lider af epilepsi eller andre former for anfald med behov for hjælp.

Før dommen har kommunerne fulgt den praksis, at overvågning blev indregnet i den samlede bevilling. Flere familier har måttet kaste håndklædet i ringen, fordi de har stået i en uholdbar situation, hvor de f.eks. har været tvunget til at sende de unge mennesker i et botilbud. Derudover er der også hele problematikken om als-patienter, hvor der er behov for fleksible hjælpepakker.

Efter den tidligere nævnte forespørgselsdebat, som DF indkaldte til, stod alle Folketingets partier bag følgende forslag til vedtagelse (V nr. 10): »Folketinget opfordrer regeringen til hurtigst muligt at finde en løsning på overvågningsproblematikken i relation til svært handicappede, der ikke kan være arbejdsledere, men som ønsker at bo hjemme, herunder bl.a. i forhold til overgangen fra barn til voksenliv. Overvågning er helt afgørende, fordi personen akut kan have behov for hjælp på grund af f.eks. fejlsynkning eller et epileptisk anfald. Overvågningen kan være et alternativ til anbringelse på et botilbud eller plejehjem. En landsretsdom fra 2015 slog imidlertid fast, at der ikke er hjemmel i serviceloven til, at kommunerne kan bevilge hjælp til overvågning. I praksis betyder det, at de pårørende er tvunget til at overvåge personen døgnet rundt eller søge om anbringelse på en døgninstitution væk fra familien og alt det, personen kender og er tryk ved. Situationen er ikke holdbar for de berørte familier.«

Et enigt Folketing stemte det forslag til vedtagelse igennem. Dette lovforslag lever ikke op til det fælles forslag til vedtagelse, selv om det er et lille skridt i den rigtige retning. Det er dog ikke tilstrækkeligt efter DF's mening. DF forventer, at regeringen lever op til forslaget til vedtagelse. Trods dette støtter DF forslaget.

Socialistisk Folkeparti

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget er glade for, at vi med finanslovsaftalen for 2020 fik taget hul på de problemer, der opstod med Vestre Landsrets afgørelse i 2015, så det ikke længere var muligt for kommunerne at tilbyde overvågning i hjemmet til unge med alvorlige fysiske handicap efter det fyldte 18. år.

Med vedtagelsen af dette lovforslag vil det igen være muligt at tilbyde overvågning om natten foreløbig frem til det fyldte 23. år.

I SF havde vi også gerne set en lovændring uden aldersgrænse og uden begrænsning til hjælp om natten, eller at der i det mindste var bedre mulighed for dispensation. Hvis det vurderes bedst for en ung mand/kvinde på 24-25 år at blive boende hjemme, bør der være mulighed for det – ligesom en ældre mand eller kvinde med f.eks. als også bør have mulighed for overvågning i hjemmet om natten.

SF håber derfor, at der på et senere tidspunkt kan skaffes et flertal for en ordning, der kan tilgodese behovene hos flere borgere, og vi kan komme væk fra et system, hvor mennesker med handicap ikke presses ud i en anbringelse på grund af rigide aldersgrænser. SF vil derfor stemme for social- og indenrigsministerens ændringsforslag, der vil føre til en mindre opblødning, således at forhåbentlig lidt flere borgere kan få tilbud om overvågning i yderligere 2 år. Vi er dog fortsat bekymrede for kriteriet om, at en læge skal vurdere den unges sygdom som værende livstruende og med en maksimumperiode på 2 år. Disse krav kan betyde, at langt færre unge vil få muligheden for at få overvågning, selv om det kunne øge deres livskvalitet. Det er derfor godt, at partierne bag aftalen om overvågning er enige om, at ordningen skal evalueres om 1-2 år. Det vil samtidig give mulighed for at se, om det i første omgang er muligt inden for rammerne af de 60 mio. kr. at udvide ordningen, således at man kan sætte aldersgrænsen op og indføre en mere brugbar dispensationspraksis. SF støtter lovforslaget.

Enhedslisten

Enhedslistens medlemmer af udvalget udtrykker tilfredshed med, at der med lovforslaget igen skabes mulighed for at tilbyde støtte til overvågning til en del af de voksne borgere, der modtager hjælp efter servicelovens § 95, stk. 3, og har et overvågningsbehov. Det er dog dybt beklageligt, at denne mulighed først etableres mere end 5 år efter, at det ved en landsretsdom blev fastslået, at der ikke i lovgivningen var hjemmel til at tilbyde en sådan støtte. Et stort antal borgere mistede derved den støtte til overvågning, de hidtil havde modtaget.

EL finder det samtidig beklageligt, at der med dette lovforslag kun etableres adgang til støtte til overvågning til en begrænset del af de borgere, der har behov for en sådan støtte. Lovbestemmelsen om støtte til overvågning bør omfatte alle voksne borgere i målgruppen uanset alder, ligesom støtten til overvågning ikke bør være begrænset til nattetimerne.

EL finder endvidere, at det i lovforslaget foretagne skøn over omkostningerne er særdeles tvivlsomt. Det på finansloven afsatte beløb til støtte til overvågning burde således kunne række til at lade langt flere borgere omfatte af den nye lovbestemmelse.

På denne baggrund lægger EL stor vægt på, at regeringen over for partierne bag den politiske aftale om støtte til overvågning har givet tilsagn om, at de økonomiske konsekvenser ved gennemførelsen af lovforslaget skal følges tæt med henblik på en eventuel regulering af loven efter 1-2 år.

EL støtter ændringsforslag nr. 1 fremsat af social- og indenrigsministeren, idet det bemærkes, at EL havde ønsket en tidsmæssig udvidelse af dispensationsadgangen.

EL er enig med hensigten i det af NB fremsatte ændringsforslag nr. 2, men bemærker, at forslaget ikke er finansieret. EL kan derfor ikke støtte ændringsforslaget. Efter 5 års politisk debat om de økonomiske konsekvenser af at indføre støtte til overvågning fremstår konsekvenserne stadig uklare. Med regeringens tilsagn om at afdække omkostningerne ved støtten til overvågning er det EL's opfattelse, at regeringen har forpligtet sig til at tilvejebringe den nødvendige klarhed over, hvilken finansiering der skal til for at indfri EL's ønske om at give støtte til overvågning til voksne uden aldersbegrænsning og hele døgnet.

Nye Borgerlige

Nye Borgerliges medlem af udvalget mener, at familierne – ikke staten eller kommunen – skal afgøre, om unge med svære funktionsnedsættelser, som har behov for hjælp om natten, skal passes af deres familie i hjemmet eller anbringes i et botilbud for at kunne blive passet om natten. At et ungt medlem af familien fylder 24 år, bør på ingen måde indebære, at familien føler sig nødsaget til at sende den unge væk fra familien og hjemmet.

NB er fuldstændig uenig i ministerens holdning, som den er udtrykt bl.a. i artiklen »Svært handicappede unge får ret til nattevagt«, bragt den 28. maj 2020 i Frederiksborg Amts Avis, om, at de unge på et tidspunkt skal flytte hjemmefra. På spørgsmålet om, hvorfor svært handicappede over 24 år ikke kan få støtte til at blive boende hjemme, hvis forældrene ønsker det, udtaler social- og indenrigsministeren bl.a.: »Men man skal jo ikke blive boende hjemme altid.«

NB mener, at familierne selv skal træffe valget. Det tilkommer familierne at afgøre, hvad der er bedst for netop dem og deres, ikke staten eller kommunen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af *social- og indenrigsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

1) I det under *nr. 2* foreslåede § 95, stk. 4, udgår i 2. pkt. »aktuelt«.

[Ændring af kravene for at være omfattet af den 2-årige dispensationsadgang]

Af et *mindretal* (NB), tiltrådt af et *mindretal* (DF):

2) Det under *nr. 2* foreslåede § 95, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udbetale et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere til at yde overvågning og støtte i forbindelse hermed til personer fra 18 år, som har behov herfor, og som modtager hjælp efter stk. 3, som et kontant tilskud. Tilskuddet til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed skal udbetales til samme nærtstående, forening eller private virksomhed, som får udbetalt tilskuddet efter stk. 3.«

[Ophævelse af aldersgrænsen m.v.]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 2, at der foreslås indsat et nyt stk. 4 i § 95 i lov om social service om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere. Efter det foreslåede § 95, stk. 4, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen udbetale et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere til at yde overvågning og støtte i forbindelse hermed om natten til unge i alderen fra 18 til og med 23 år, som har behov herfor, og som modtager hjælp efter servicelovens § 95, stk. 3, som et kontant tilskud.

Det fremgår af det foreslåede § 95, stk. 4, 2. pkt., at hvis den unge ved det fyldte 24. år efter en lægelig vurdering lider af en aktuelt livstruende sygdom, skal kommunalbestyrelsen fortsætte udbetalingen af det kontante tilskud til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed, indtil den unge afgår ved døden, dog højst i 2 år.

Ifølge bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2, forstås ved en aktuelt livstruende sygdom en sygdom, hvor den unge efter en lægelig vurdering forventes at afgå ved døden inden for de næste 1-2 år. Der er ifølge bemærkningerne tale om en snæver undtagelse, som vil indebære, at den unges praktiserende læge eller en hospitalslæge, som har den unge i behandling, skal vurdere, at den unge må forventes at afgå ved døden inden for 1-2 år.

Med ændringsforslaget foreslås det, at ordet aktuelt skal udgå af det foreslåede § 95, stk. 4, 2. pkt., i lov om social service. Derved vil det ifølge ordlyden af bestemmelsen være en betingelse for at være omfattet af den 2-årige dispensationsadgang, at den unge ved det fyldte 24. år lider af en livstruende sygdom. Ændringsforslaget vil indebære, at kommunalbestyrelsen ved afgørelsen om dispensationsadgangen skal indhente en udtalelse fra den unges praktiserende læge eller den hospitalslæge, der har den unge i behandling, om, hvorvidt den unge ved det fyldte 24. år lider af en livstruende sygdom. Der vil derimod ikke skulle foretages en vurdering af den unges resterende levetid. Det afgørende er dermed, om sygdommen, som den unge lider af ved det fyldte 24. år, er livstruende.

Ændringsforslaget har baggrund i høringsvaret fra Lægeforeningen i forbindelse med høringen om lovforslaget. Af Lægeforeningens høringssvar fremgår det således, at en læge sjældent vil kunne forudsige et dødstidspunkt længere ude i fremtiden, ligesom det i mange tilfælde vil være vanskeligt at udtale sig om en prognose længere ude i fremtiden.

Ændringsforslaget vil således medføre en ændring af kravene for at være omfattet af den 2-årige dispensationsadgang.

Til nr. 2

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 2, at der foreslås indsat et nyt stk. 4 i § 95 i lov om social service om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere. Efter det foreslåede § 95, stk. 4, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen udbetale et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere til at yde overvågning og støtte i forbindelse hermed om natten til unge i alderen fra 18 til

og med 23 år, som har behov herfor, og som modtager hjælp efter § 95, stk. 3, som et kontant tilskud.

Det fremgår af det foreslåede § 95, stk. 4, 2. pkt., at hvis den unge ved det fyldte 24. år efter en lægelig vurdering lider af en aktuelt livstruende sygdom, skal kommunalbestyrelsen fortsætte udbetalingen af det kontante tilskud til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed, indtil den unge afgang ved døden, dog højst i 2 år.

Det fremgår af det foreslåede § 95, stk. 4, 3. pkt., at tilskuddet til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed skal udbetales til samme nærtstående, forening eller private virksomhed, som får udbetalt tilskuddet efter § 95, stk. 3.

Endelig fremgår det af det foreslåede § 95, stk. 4, 4. pkt., at den unges forældre ikke må ansættes til at udføre overvågningen og støtten i forbindelse hermed.

Med ændringsforslaget foreslås det, at det foreslåede § 95, stk. 4, nyaffattes.

Med det foreslåede nye § 95, stk. 4, 1. pkt., vil kommunalbestyrelsen skulle udbetale et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere til at yde overvågning og støtte i forbindelse hermed til personer fra 18 år, som har behov herfor, og som modtager hjælp efter § 95, stk. 3, som et kontant tilskud.

Endvidere foreslås det med det nye § 95, stk. 4, 2. pkt., at tilskuddet til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed skal udbetales til samme nærtstående, forening eller private virksomhed, som får udbetalt tilskuddet efter stk. 3.

Ændringsforslaget vil indebære, at aldersgrænsen på 23 år og den tidsmæssige afgrænsning til nattetimerne i det med lovforslaget foreslåede § 95, stk. 4, 1. pkt., fjernes, således at overvågning og støtte i forbindelse hermed kan ydes til alle personer fra 18 år inden for målgruppen for lovforslaget uanset alder og tidspunkt på døgnet.

Ændringsforslaget vil endvidere indebære, at den foreslåede 2-årige dispensationsadgang i det med lovforslaget foreslåede § 95, stk. 4, 2. pkt., bliver overflødig, idet udbetalingen af tilskuddet til ansættelse af hjælpere til overvågning og støtte i forbindelse hermed som konsekvens af ændringsforslaget vil fortsætte, indtil personen med overvågningsbehov afgang ved døden eller betingelserne for at yde overvågning og støtte i forbindelse hermed ikke længere er opfyldt.

Ændringsforslaget vil derudover indebære, at det med lovforslaget foreslåede § 95, stk. 4, 4. pkt., om, at den unges forældre ikke må ansættes som hjælpere til at udføre overvågningen og støtten i forbindelse hermed, bliver overflødig, da den med ændringsforslaget foreslåede ordning ikke er undergivet alders- eller tidsmæssige begrænsninger. For-

målet med det med lovforslaget foreslåede § 95, stk. 4, 4. pkt., om at sikre den unges forældre hvile om natten vil dermed ikke være relevant.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 20. maj 2020 og var til 1. behandling den 28. maj 2020. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Social- og Indenrigsudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høringssvar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og social- og indenrigsministeren sendte den 15. maj 2020 dette udkast til udvalget, jf. SOU alm. del – bilag 251. Den 22. maj 2020 sendte social- og indenrigsministeren høringssvarene og et høringsnotat til udvalget. Den 25. maj 2020 sendte social- og indenrigsministeren yderligere et høringssvar og et høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 9 bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse om lovforslaget.

Samråd

Udvalget har stillet 3 spørgsmål til social- og indenrigsministeren til mundtlig besvarelse, som denne har besvaret i et åbent samråd med udvalget den 18. juni 2020.

Social- og indenrigsministeren har efterfølgende sendt udvalget det talepapir, der dannede grundlag for ministerens besvarelse af spørgsmålet.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 14 spørgsmål til social- og indenrigsministeren til skriftlig besvarelse. 10 spørgsmål er besvaret, mens de resterende spørgsmål forventes besvaret inden 2. behandling.

Birgitte Vind (S) Bjørn Brandeborg (S) Camilla Fabricius (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Daniel Toft Jakobsen (S)
Malte Larsen (S) Tanja Larsson (S) Rasmus Stoklund (S) Rasmus Helveg Petersen (RV) Kathrine Olldag (RV)
Trine Torp (SF) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Kirsten Normann Andersen (SF) fmd. Pernille Skipper (EL)
Jakob Sølvhøj (EL) Torsten Gejl (ALT) Fatma Øktem (V) Anni Matthiesen (V) Karen Ellemann (V)
Marlene Ambo-Rasmussen (V) Hans Andersen (V) Preben Bang Henriksen (V) Karina Adsøl (DF) nfmd.

Liselott Blixt (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Brigitte Klinskov Jerkel (KF) Per Larsen (KF) Mette Thiesen (NB)
Ole Birk Olesen (LA)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	48	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	42	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	16	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	4
Nye Borgerlige (NB)	4		